

Tone Kikelj, Darinka Piskule, Nives Potočnik

Cerkvena dobrodelnost na Slovenskem 1991

Teme

1. Oris zgodovine cerkvene dobrodelnosti na Slovenskem
2. Cerkvene dobrodelnosti na Slovenskem v letu 1991
 - 2.1. Karitativna dejavnost Rimskokatoliške cerkve
 - 2.1.1. Slovenska Karitas
 - 2.1.2. Redovnice in njihovo karitativno delo
 - 2.1.2.1. Notredamske sestre
 - 2.1.2.2. Usmiljenke
 - 2.1.2.3. Sestre Svetega Križa
 - 2.1.2.4. Marijine bolniške sestre
 - 2.1.2.5. Družina Kristusa Odrešenika
 - 2.1.2.6. Misijonarke ljubezni Matere Terezije
 - 2.1.3. Duhovna tolažba v bolnišnicah
 - 2.1.4. Vera in luč
 - 2.1.5. Krščansko bratstvo bolnikov in invalidov
 - 2.1.6. Župnijska (dekanijska) srečanja bolnikov
 - 2.1.7. Vsakoletno romanje bolnikov in invalidov na Brezje
 - 2.1.8. Slovensko romanje v Lurd
 - 2.1.9. Duhovni vikendi za prizadete
 - 2.1.10. Verouk za govorno in slušno prizadete
 - 2.1.11. Materinski dom Svete Eme
 - 2.1.12. Betanija
 - 2.1.13. Vzgoja mladih za karitativno delo
 - 2.1.13.1. Servis dobrote mladih
 - 2.1.13.2. Karitativni krožek bogoslovcev
 - 2.1.13.3. Skavtizem
 - 2.1.14. Katoliški verski tisk in Karitas
 - 2.1.14.1. Družina
 - 2.1.14.1.1. Fond Lačni otrok
 - 2.1.14.1.2. Kronika dobrega
 - 2.1.14.2. Ognjišče
 - 2.1.14.2.1. Poštni predal dobrote
 - 2.1.14.3. Prijatelj
 - 2.1.14.4. Sodelavci v ljubezni
 - 2.2. Karitativna dejavnost drugih verskih skupnosti v Ljubljani
 - 2.2.1. Evangeličanska cerkev
 - 2.2.2. Slovenska starokatoliška cerkev
 - 2.2.3. Židovska (Jevrejska) občina v Ljubljani
 - 2.2.4. Krščanska adventistična cerkev
 - 2.2.5. Baptistična verska skupnost
 - 2.2.6. Kristusova binkoštna cerkev
 - 2.2.7. Krščanska verska skupnost Jehovih prič
 - 2.2.8. Islamska verska skupnost
 - 2.2.9. Srbska pravoslavna cerkev
 - 2.2.10. Svobodna katoliška cerkev
 - 2.3. Mednarodne karitativne organizacije
 - 2.3.1. Caritas internationalis
 - 2.3.2. ADRA - Adventistična agencija za pomoč in razvoj
 - 2.3.3. Društvo Gustava Adolfa - Mednarodna dobrodelna organizacija za pomoč manjšinskim cerkvam v Evropi
 - 2.3.4. Vojska rešitve - Mednarodna versko-socialna organizacija
 - 2.3.5. Mednarodni fond Lačni otrok
 - 2.3.6. Misijonska akcija za vozila

1. Oris zgodovine cerkvene dobrodelnosti na Slovenskem

Cerkveno dobrodelnost največkrat enačimo z njeno karitativno dejavnostjo, konkretne, organizacijske oblike karitativne dejavnosti pa s karitativnimi organizacijami. Ta poenostavljena shema je gotovo netočna, saj ima vsaka vera socialne sestavine, ki bolj ali manj determinirajo družbene odnose - od islama, ki je državna religija, do katoliške cerkve, ki ima enotno katoliško socialno doktrino, določeno s papeževimi poslanicami (enciklikami), veljavnimi za ves katoliški prostor. V tem sestavku se bomo omejili na kratek oris karitativne dejavnosti katoliške cerkve na Slovenskem in na dobrodelno dejavnost drugih, na slovenskem prostoru delujočih religij v letu 1991.

Beseda *karitas* je v slovenskem knjižnem jeziku označena kot 1. v krščanskem okolju - dobrodelnost 2. ljubezen do sočloveka.

V prevodu iz latinščine bi pomenila spoštovanje, ljubezen in vdanost. V širšem smislu zajema *karitas* vsako delo, izvirajoče iz božje ljubezni in posvečeno bližnjemu. Deluje po načelih krščanske morale, je način kristjanovega življenja in ena izmed treh funkcij cerkve (drugi dve sta oznanjevanje in liturgija).

Začetki karitasa segajo v starokrščansko obdobje. Njeni prvi organizatorji so bili apostoli, pozneje pa so se jim pridružili tudi laiki. V to obdobje sega ustanovitev prvih zavodov za siromake, imenovanih *xenodochie*.

V srednjem veku je bilo ustanovljenih več redov, ki so se ukvarjali s posameznimi marginalnimi skupinami - z gobavci, romarji, bolniki...

Z *Vincencijem Pavelskim* se je pričela nova doba karitativne dejavnosti. Ustanovil je prva *karitativna združenja*, ki so bila osnova poznejšim Vincencijevim družbam, in *Hčere ljubezni*, ki so bile osnova za poznejšo ustanovitev različnih kongregacij usmiljenk.

Na slovenskem etničnem prostoru ima karitativna dejavnost katoliške cerkve bogato tradicijo. V prvi Jugoslaviji je na območju takratne Dravske banovine, ki je zajemala območje današnje Slovenije z izjemo Slovenskega Primorja, delovala *Karitativna zveza*. Ustanovljena je bila leta 1931. Imela je svoja pravila, ki sta jih potrdili tako cerkvena kot posvetna oblast. Po teh pravilih je imela namen združiti na katoliških načelih in nagibih osnovano človekoljubno delo društev, zavodov in drugih organizacij pod vrhovnim vodstvom cerkvenih oblasti, ne da bi posamezna društva zgubila s svojimi pravili določeno samostojnost.

Zadala si je za nalogo zbirati vse, ki so bili iz krščanskega človekoljubja na to pripravljene - posegati povsod, kjer je bilo treba lajšati bedo in stisko ljudi.

Karitativna zveza je ustanavljala in podpirala karitativna društva, vodila je karitativno statistiko in vzdrževala karitativno pisarno.

Leta 1941 so bile v Karitativno zvezo včlanjena naslednja društva in zveze:

1. *Družba sv. Vincencija Pavelskega* s svojimi konferencami

Družba je bila ustanovljena leta 1876 in je najstarejša karitativna organizacija na Slovenskem, ki leta 1941 še deluje. Na začetku leta 1936 je imela 36 konferenc.

Konference so skrbele zlasti za ubožne družine s številnimi otroki, za ubožno mladino in za ubožne starke in starčke. Osrednji svet družbe je vodil mladinski dom Marijanišče (sedanji Cankarjev dom ali dijaški dom Ivana Cankarja na Poljanski cesti).

2. Družba sv. Elizabete

Podobno kot je bila organizirana družba Vincencija Pavelskega, je bila organizirana tudi Elizabetina družba. Struktura je bila povsem enaka, le da je bila Vincencijeva družba moška, Elizabetina pa ženska. Pravila družbe (potrjena od Škofijskega ordinariata 1. 6. 1918) in poverjenišтво vlade odredjata njeno organiziranost, namen, sredstva, članstvo ter njihove pravice in dolžnosti:

“Družba Sv. Elizabete je za ljubljansko škofijo pobožna družba krščanske ljubezni. Osrednji svet družbe ima svoj sedež v Ljubljani, podružnice ali konference pa imajo svoj sedež v župnijah ljubljanske škofije.

Družba ima namen, da v najtesnejši zvezi s cerkvijo izvršuje po možnosti telesna in duhovna dela krščanskega usmiljenja, kakor zlasti: pomoč ubogim, varstvo osirotele, versko in nravno ogrožene učeče se mladine, oskrba bolnikov, skrb za služkinje, delo za dobro čtivo itn. in da tako v udih neti ljubezen do boga in bližnjega. Sredstva, s katerimi družba dosega svoj namen so: materialna, to je: darovi delovnih članic pri rednih zbirkah, prispevki podpornih članic in darovi dobrotnikov, zbirke v cerkvi in izven cerkve, volila, doneski dobrodelnih prireditvev; duhovna: pouk, tolažilna beseda, dober zgled, molitev in druga duhovna sredstva krščanskega usmiljenja...”.

3. Škofijsko društvo za varstvo sirot

Društvo je skrbelo za osirotele, zapuščene ali drugače ogrožene mladostnike. V Šentvidu nad Ljubljano je imelo mladinski dom Zavetišče sv. Jožefa, v katerem je bilo leta 1941 85 gojencev (ustanovljeno je bilo leta 1917 za vojne sirote).

4. Ljudska in dijaška kuhinja v Ljubljani

Ustanovljena je bila leta 1878, na dan pa je sprejemala po 1200 do 1400 gostov.

5. Društvo za varstvo deklet

Društvo je vzdrževalo v Ljubljani *Kolodvorski misijon* - zavetišče in posredovalnico za služkinje in za žensko mladino, ki je prihajala na delo v Ljubljano.

6. Društvo za varstvo vajencev

Skrbelo je za revne obrtne in trgovske vajence in jih oskrbovalo z obleko, hrano in prispevki za stanovanje. Na začetku leta 1941 je podpiralo 144 vajencev.

7. Društvo sv. Rafaela za izseljence

Ustanovljeno je bilo leta 1906 z namenom, da bi varovalo izseljence. Izdajalo je glasilo *Izseljenski vestnik*.

8. Zadruga Služkinjski dom

Imela je svoj dom. Služkinjam je posredovala službe in oddala letno do 12 tisoč prenočišč.

9. Društvo za mladinske domove

Ustanavljalo je in podpiralo mladinska dnevna zavetišča ter organiziralo počitniške akcije za mladino. Imelo je mladinski počitniški dom na Zabreški planini.

Karitativna pisarna, v kateri so bili le trije zaposleni, je vodila pisarniške posle tudi za nekatera društva. O obsegu njenega dela priča podatek, da je imela leta 1940 pettisoč obiskov, sprejela je in odposlala 27 tisoč dopisov, izdala 300 tisoč nakaznic za živila revežem, pošiljala ubožne otroke na počitnice na kmete in na obmorsko zdravljenje, organizirala karitativna predavanja in ustanovila karitativno

knjižnico. Delovala je v tesni povezavi s škofijskim ordinariatom in s civilno upravo, od katere je dobivala po 300 tisoč dinarjev dotacij. Izdala je tri letnike glasila Nova zapoved. Bila je posrednik, prenašala je prošnje na pristojna mesta in skrbela za enotnost akcij. Bila je fiktivna organizacija brez članstva, vendar po svoji vlogi zelo močna. Leta 1946 je bila karitativna in socialna dejavnost cerkve prepovedana, cerkveno premoženje, ki je služilo temu namenu, pa je bilo nacionalizirano. V skladu s tedaj zmagovito komunistično ideologijo je skrb za socialni blagor prevzela država prek krajevnih, okrajnih in oblastnih odborov ljudske oblasti.

Domnevamo, da karitativna dejavnost cerkve tudi v teh časih ni povsem usahnila. Kruh sv. Antona (ustanova frančiškanov za pomoč revežem, ki so jo prevzele tudi nekatere druge cerkve) je preživel vse težave (nabiralnik v župnijski cerkvi sv. Družine v Mostah ali nabiralnik s tem nazivom pri frančiškanih v Ljubljani - Tromostovje). Postopoma je karitativna dejavnost cerkve naraščala do napol ilegale v osemdesetih in popolne liberalizacije v devetdesetih letih, ko je zakon o denacionalizaciji omogočil, da si cerkev povrne večji del nacionaliziranega premoženja in s tem ustvari bistveno boljše pogoje za socialno delovanje.

2. Cerkevna dobrodelnost na Slovenskem v letu 1991

V Ljubljani (z manjšimi izjemami tudi drugje v Sloveniji) delujejo naslednje verske skupnosti:

1. Rimskokatoliška cerkev
2. Evangelistična cerkev
3. Slovenska starokatoliška cerkev
4. Jevrejska (židovska) občina Ljubljana
5. Krščanska adventistična cerkev
6. Baptistična verska skupnost
7. Kristusova binkoštna cerkev
8. Krščanska verska skupnost Jehovih prič
9. Islamska verska skupnost
10. Srbska pravoslavna cerkev
11. Svobodna katoliška cerkev

V diplomski nalogi *Karitas v Ljubljani v letu 1991* sta Darinka Piskule in Nives Potočnik zbrali vrsto podatkov, ki se nam zdijo pomembni in jih v tem kontekstu uporabljamo.

2.1. Karitativna dejavnost rimskokatoliške cerkve

2.1.1. Slovenska Karitas

Slovenska Karitas je najpomembnejša karitativna organizacija na Slovenskem. Ustanovljena je bila 1. maja 1990 s sedežem na Ciril Metodovem trgu 9/I v Ljubljani.

Predsednik Slovenske Karitas je mariborski škof dr. Franc Kramberger. Po statutu je Slovenska Karitas samostojna ustanova katoliške cerkve v Sloveniji, ki jo predstavlja Slovenska pokrajinska škofovska konferenca.

Glavni namen Slovenske Karitas (v nadaljevanju SK) je pomagati ljudem, ki so v duhovni ali gmotni stiski. Ta pomoč izvira iz luči in moči evangelijske zapovedi ljubezni do bližnjega.

Slovenska Karitas je včlanjena v Caritas internationalis. Predstavljajo jo predstavniki vseh treh slovenskih škofij. Deluje na področju R. Slovenije pod pokroviteljstvom Slovenske pokrajinske škofovske konference (SŠKP). Vodstvo je enotno za vso Slovenijo, v posameznih škofijah pa delujejo posamezne škofijske sekcije. Slovensko vodstvo predstavljajo direktor, po en predstavnik iz vsake škofije in tajnik. Vodstvo se imenuje za dobo 5 let s pravico zamenjave.

Škofijske sekcije Karitas delujejo samostojno, z vodstvom pa so povezane prek svojega voditelja, ki ga določi ordinarij vsake posamezne škofije.

Glavne *intence Karitasa* so: lajšanje konkretnih stisk človeka, ne glede na versko, nacionalno ali drugo pripadnost. Poudarek je na župnijskih Karitas in tesni povezavi z ostalim krščanskim življenjem, oznanjevanjem in liturgijo. Primarna je vzgoja ljudi in spreminjanje mentalitete za medsebojno pomoč. Načelo pri pomoči je POMOČ ZA SAMOPOMOČ. Vsakdo lahko potrebuje pomoč in vsakdo lahko pomaga. Upanje je v še tako težki situaciji. Če stiske ne moreš premagati, se moraš naučiti živeti z njo. Pomaga graditi in živeti odnose, ustvarjati vezi (Bilten Slovenske Karitas, december 1990).

V času prepovedi Karitasa je bila ustanovljena diakonija, ki sedaj nadaljuje delo kot župnijska Karitas. Za vse člane Karitasa je pripravljen izobraževalni program. Karitativno delo je izrazito področje za laike.

2.1.2. Redovnice in njihovo karitativno delo

V Sloveniji deluje 16 različnih ženskih redovnih skupnosti v štirih vrstah redov:

1. *Kontemplativni redovi* (kontemplacija - poglobljeno razmišljanje) so:

- Magdalenke,
- Karmeličanke,
- Klarise.

Ker se ti redovi ne ukvarjajo s karitativno dejavnostjo, jih v nadaljevanju ne bomo obravnavali.

2. *Apostolski redovi* (v glavnem vzgojne kongregacije) so:

- Uršulinke,
- Slovenjebistriške sestre,
- Šolske sestre,
- Notredamske sestre,
- Frančiškanke Marijine misijonarke,
- Don Boskove Salezijanke.

3. *Karitativni redovi*:

- Usmiljenke,
- Zagrebške usmiljenke,
- sestre križniškega reda,
- Sestre Sv. Križa,
- Marijine bolniške sestre,
- Misijonarke ljubezni Matere Terezije.

4. *Svetovni ustanovi*:

- Družina Kristusa Odrešenika,
- Don Boskove prostovoljke.

Vsi redovi se ukvarjajo s katehezo, vodijo gospodinjstvo po župniščih, delujejo v misijonih in se ukvarjajo s karitativnimi dejavnostmi (razen kontemplativnih redov).

V nadaljnjem tekstu bodo zajeti le tisti redovi, ki so v letu 1991 delovali na območju Ljubljane:

- Notredamske sestre - apostolski red,
- Usmiljenke,
- Sestre Sv. Križa,
- Marijine bolniške sestre,
- Misijonarke ljubezni Matere Terezije,
- Družina Kristusa Odrešenika.

2.1.2.1. Notredamske sestre - Uboge šolske sestre naše ljube Gospe

Red z imenom Red Kornih sester de Notre Dame je ustanovil leta 1597 Sv. Peter Fourier (1565-1640) v Loreni za poučevanje mladine, zlasti osirotelih in zanemarjenih deklic. Sedaj sestre delujejo na vseh področjih krščanske vzgoje in izobrazbe, v najrazličnejših šolah in socialnih ustanovah. V Evropi so začele prve ustanavljati otroške vrtce, šole za prizadete otroke, povsod pa skrbijo za revne in pomoči potrebne otroke. V različnih deželah jih deluje okrog 9 tisoč. Prve slovenske sestre so prišle iz Gorice in Dunaja v Šmihel leta 1886, kjer so poučevale v ljudski šoli in ustanovile vzgojni zavod. Pozneje so odprle vzgojni zavod in otroški vrtec v Ljubljani, otroški vrtec in gospodinjstvo šolo v Šentjerneju, vzgojni zavod na Jesenicah, otroški vrtec in gospodinjstvo šolo v Žireh, leta 1888 so v Trnovem pri Ilirski Bistrici ustanovile dekliško šolo in stale ob strani ljudem ob italijanski zasedbi. Med 2. sv. vojno so bili šolski prostori spremenjeni v bolnišnice, sestre pa so delale kot bolniške strežnice. Po vojni so bile preseljene na grad Struga pri Otočcu ob Krki.

Jugoslovanska provinca s sedežem v Ljubljani šteje sedaj 90 sester, ki živijo v 14 manjših skupnostih. Delujejo kot katehistinje, organistke, zakristjanke, izdelujejo liturgična oblačila, vodijo gospodinjstva na škofijskem ordinariatu v Kopru, v Trstu vodijo nižjo glasbeno šolo, sodelujejo pri slovenskem programu vatikanskega radia itn.

V 60. letih so v Ljubljani odprle vrtec za 10 otrok, ki je bil kmalu prepovedan, potem so se ukvarjale z oddajanjem sob s hrano dijakinjam in študentkam. Edina šola, na kateri so lahko legalno poučevale, je bila srednja verska šola. Pogoj za sprejem je srednja šola in starost med 20. in 30. letom.

2.1.2.2. Usmiljenke - Hčere krščanske ljubezni Sv. Vincencija Pavelskega

Ustanovil jih je v 17. stoletju Sv. Vincencij Pavelski. Prve sestre so prišle v Ljubljano leta 1852 iz Gradca. V Ljubljani so stregle bolnikom v mestni bolnišnici, obiskovale uboge po domovih in kaznenke v prisilnih delavnicah. Imele so šolo za revnejše deklice. Leta 1919 je bila ustanovljena jugoslovanska provinca. Na začetku 2. sv. vojne so delovale v več kot 50 zavodih v Sloveniji. Med vojno so stregle bolnikom in ranjencem. Leta 1948 so morale zapustiti delovna mesta po bolnišnicah, šolah in zavetiščih, zato jih je predstojništvo poslalo na jug druge Jugoslavije

(kjer so jih radi sprejeli) in so delale po bolnišnicah. Sedaj živijo in delajo na celem območju druge Jugoslavije, pa tudi v misijonih v Afriki, Južni Ameriki in na Daljnem Vzhodu. Materina hiša (vrhovno predstojništvo) je v Parizu. Društvo tvori 73 provinc.

Sestre polagajo zaobljube čistosti, uboštvu, pokorščine in službe ubogim, kar je tudi njihovo glavno poslanstvo. Vsaka sestra naj bi bila v srcu pripravljena sprejeti katerokoli delo, iti kamorkoli, kjer jo potrebuje Družba ali kamor jo kličejo ubogi, po načelu: "Nisem ne od tu, ne od tam, ampak od povsod, kjer me hoče Bog".

Pogoji za sprejem so prilagodljivost za skupno življenje, pripravljenost pomagati povsod in starost od 18 do 35 let. Dveletna priprava je v semenišču. Njihova bivališča se ne imenujejo samostani, temveč hiše. V Ljubljani so njihove hiše na Ilirski 21 in na Potočnikovi 8. Vse sestre sestavljajo veliko duhovno družino s skupnim ciljem - pomagati ubogim.

2.1.2.3. Sestre svetega križa - Družina usmiljenih sester Sv. Križa

Ustanovila sta jih O. Teodizij Florentini in Katarina Scherer (sestra Marije Terezije) leta 1852. Leta 1868 je bila ustanovljena provinca v Djakovu, vanjo so stopala tudi slovenska dekleta, dokler leta 1970 ni bil ustanovljen sedanji slovenski vikariat Družbe z glavno hišo v Mali Loki. Po prvi sv. vojni je prišlo večje število sester iz Gradca v Slovenijo, kjer so se posvetile bolnikom, otrokom in ostarelim. V zdravstvenem domu na Ponikvah so poleg zdravstvene službe vodile gospodinjstvo šolo in sprejemale letoviščarje, v domu onemoglih pa varovale oskrbovance.

Sedaj delujejo kot medicinske sestre v Ljubljani. Vodijo dom za ostarele duhovnike na Lepem Potu v Ljubljani, nekaj pa jih je zaposlenih v domu ostarelih na Taboru. Ukvarjajo se tudi z nego bolnikov na domu.

Leta 1971 so se začele ukvarjati z varstvom otrok (na Smrekarjevi 7 v Šiški v Ljubljani). Leta 1980 jim je občina Šiška to dejavnost prepovedala, zato so se preselile v občino Bežigrad, kjer z oblastjo niso imele nobenih težav.

Družba ima 8 tisoč članic v 15 provincah (slovenska provinca ima 50 sester). Matična hiša je v Ingenbohlu v Švici, v Ljubljani pa imajo hišo na Smrekarjevi 7.

Vzdržujejo se iz pokojnih upokojenih sester, osebnih dohodkov zaposlenih sester in prostovoljnih prispevkov.

2.1.2.4. Marijine bolniške sestre - Družba Marijinih sester čudodelne svetinje

Ustanovila jih je sestra Leopoldina Brandis leta 1878 v Gradcu. Leta 1926 so prišle v Ljubljano. Po 2. sv. vojni so jim do leta 1952 dovolili delovati le v civilu, prepovedali pa so jim sprejemati novinke. Zaradi tega jih je veliko odšlo v druge republike, kjer so jih po bolnišnicah z veseljem sprejemali. Vrhovno vodstvo je v Ljubljani na Hrenovi 10 (vodstvo province). V Sloveniji je sedaj 125 Marijinih sester. Njihovo osnovno poslanstvo je nega bolnikov. Pogoji za vstop: izobrazba ni predpisana, zaželena je medicinska šola. Ko dekleta vstopi v samostan, opravi šestmesečni postolat, sledi preobleka in prvečasne zaobljube. Po enoinpolletnem provinciatu in skupnih petih letih sledi večna zaobljuba.

Karitativno delo sester je nega bolnih, delo v otroških vrtcih in delo z

duševno prizadetimi.

Nego izvajajo v bolnišnicah in na domu, redno zaposlitev imajo v bolnišnicah. Nega na domu obsega nakupe, pospravljanje in nego, ki jo opravljajo tudi ponoči.

Otroški vrtec za otroke od 1 leta do 3 let starosti je ustanovila sestra Kolumba leta 1974 v Ljubljani na Mekinčevi 12. Oskrbnina je prostovoljna. Dovoljenja za delo nimajo, težav z oblastjo pa tudi ne.

Delo z duševno prizadetimi se izvaja v okviru mednarodne organizacije Vera in luč. Pri nas sta jo pred osmimi leti ustanovila Jože Mihelčič in njegova sestra Marjana. Enkrat mesečno imajo srečanja, ki se jih udeležujejo duševno prizadeti otroci in tudi odrasli skupaj s starši. Namen teh srečanj je priprava na zakramente, učijo pa se tudi brati in pisati. Z otroki se ukvarjajo tudi študenti-prostovoljci. Pri delu sodelujejo s strokovnimi institucijami.

Vzdržujejo se iz prostovoljnih prispevkov, iz pokojnin upokojenih sester in iz plač zaposlenih sester. Vse njihove storitve so brezplačne, vsakdo pa lahko prispeva, kolikor hoče.

2.1.2.5. Družina Kristusa Odrešenika

Ta red spada med svetne ustanove, katerih člani po navadi ne živijo v redovni hiši, ampak med ljudmi, po načelu: "Družina želi živeti med svetom v okolju in razmerah navadnega človeka in vnašati evangelijski duh v vse oblike človeškega udejstvovanja".

Prva, začasna pravila Družbe je potrdil ljubljanski nadškof dr. Pogačnik leta 1968. Sestre so se sprva tedensko zbirale pri verouku, pri nedeljskem kosilu, pri skupnem duhovnem branju in pogovoru, pri mesečnih duhovnih obnovah in pri letnih duhovnih vajah.

Leta 1976 so na Brajnikovi 38 v Ljubljani zgradile hišo, vanjo se je preselilo nekaj sester, nekaj pa jih je še ostalo po stanovanjih. V Brajnikovi in Bezenškovi (hišo jim je zapustila dobrotnica Družine) sta hiši odprti zlasti za ljudi v stiski. Tam dobijo začasno ali trajno zavetišče starejše bolne in invalidne osebe, neporočene matere z otroki, otroci brez staršev ter taki, za katere starši ne morejo skrbeti.

Družina nima posebej določene dejavnosti, določajo jih objektivne potrebe in možnosti. Nekatere sestre se bolj posvečajo molitvi, druge pa aktivnosti. Življenje v skupnih hišah je bolj podobno družinskemu kakor samostanskemu življenju. Za sestre in varovance so skupne večerne molitve, obroki hrane in počitek.

Vsak prebivalec hiše ima praviloma svojo sobo (razen otrok). Vsaka sestra mora biti pripravljena sprejeti kakšno delo, ki je ne veseli, ali zamenjati stanovanje, če tako zahteva ljubezen do bližnjega. Nobena sestra nima svoje lastnine, vse deli s potrebnimi.

Hiša na Brajnikovi sprejme 15 oseb, na Bezenškovi pa 30. Družina šteje 20 sester. V svoje vrste sprejemajo tudi starejše, bolne in invalidne osebe. Nanje se pogosto obračajo tudi ljubljanski klošarji.

Vzdržujejo se iz lastnih dohodkov in socialnih podpor oskrbovancev ter z darili. Pogosto sodelujejo s centrom za socialno delo občine Ljubljana-Moste, ki se nanje obrne v primerih, ko ne more dovolj hitro pomagati ljudem v stiski.

2.1.2.6. Misijonarke ljubezni Matere Terezije

V Sloveniji delujejo od l. 1988. Imajo hišo na Kališnikovem trgu v Ljubljani.

Njihova glavna dejavnost je pomoč na domu. V oskrbo prevzemajo samo ljudi, ki nimajo svojcev. Ob nedeljah obiskujejo domove starejših.

2.1.3. Duhovna tolažba v bolnišnicah

V ljubljanskih bolnišnicah so trije duhovniki na razpolago bolnikom, kadar jih pokličejo bodisi bolniki sami bodisi njihovi sorodniki ali bolniško osebje. Obiski bolnikov niso le spovedovanje in obhajanje, ampak so tudi pogovori, ki bolnikom veliko pomenijo. V Italiji so v to vključeni tudi laiki, ki so se dobro obnesli. To dejavnost cerkev opravlja načrtno. Duhovniki, ki obiskujejo večji del bolnišnic po Sloveniji, so med seboj povezani. Izdajajo glasilo Bolniške župnije Beseda in ga delijo tudi bolnikom. Do leta 1985 so smeli v bolnišnice le s posebnimi dovolilnicami k določenemu bolniku. Sedaj je to povsem sproščeno.

2.1.4. Vera in luč

Ustanovitelj je bil Jean Vanier skupaj s francosko pedagoginjo Marie-Helene Mathieu. Po prvem velikem romanju duševno prizadetih v Lurd so se domenili, da se bodo redno zbirali v občasne skupnosti. Sedaj se redno srečujejo v 800 skupnostih v 42 deželah.

Od leta 1983 gibanje deluje tudi v Sloveniji. Prva skupina je zaživela leta 1983 v župniji Ljubljana-Dravljice in (skoraj hkrati) pri Sv. Magdaleni v Mariboru. Iz draveljske skupine sta se razvili dve novi: l. 1986 v Štepanji vasi in l. 1985 v Moravčah. V Tolminu je bila leta 1985 ustanovljena primorska skupina, l. 1986 na Vipavskem in v Celju, l. 1987 na Obali in na Goriškem, l. 1988 v Kranju.

Izdajajo mesečnik Lučka (urednica Marjana Mihelčič), ki je septembra 1989 izšel petdesetič.

“V Veri in luči smo poklicani, da odkrivamo lepoto vsakega človeka v skupnosti, da vsakega ljubimo preprosto zato ker je tu (...) /D/uševno prizadete pošiljamo v zavode. Nihče jih resnično ne posluša. Nihče jih ne spoštuje in odkrije v njih luči, ki je zanje resnična (...) /Č/e živimo z duševno prizadetimi osebami, ni najbolj pomembno, da mi nekaj naredimo za te ljudi, ampak, da jim odkrijemo, da so dobri, da so pomembni...” (Jean Vanire, Ognjišče 1989, št. 11).

Gibanje za duševno prizadete, katerega ustanovitelj je profesor filozofije na univerzi v Torontu Jean Vanier, datira iz leta 1964, ko je svoje življenje posvetil izključno duševno prizadetim. V vasici Trosly blizu Pariza je začel skupno življenje z dvema prizadetima fantoma. Skupnost je imenoval L'Arche (Barka) po Noetovi barki. Sedaj obstaja nad 80 podobnih skupnosti v 20 deželah sveta.

2.1.5. Krščansko bratstvo bolnikov in invalidov

Gibanje je ustanovil Henri Francois okrog leta 1950. Bil je vojaški invalid. Obiskoval je invalide in jih spodbujal, da so se medsebojno povezovali. Gibanje se je razširilo na okrog 50 držav. Geslo gibanja je “Bolni si oznanjajo dobro novico”.

Pravila gibanja vsebujejo naslednje glavne postavke: namenjeno je vsem

bolnikom in invalidom predvsem v župnijah ali škofijah, skrbi za naravni in nadnaravni razvoj bolnikov, temelji na duhu krščanskega evangelijskega bratstva, pomaga bolnikom, da se bolje vključijo v svoje okolje in razvijejo svoje sposobnosti, vzpostavlja stike med prizadetimi in se oblikuje s tem, ko se vzgajajo odgovorni.

Za bratstvo skrbi duhovni voditelj, ki ga imenuje škof.

2.1.6. Župnijska (dekanijska) srečanja bolnikov

Organizirajo se z namenom, da se med zdravimi in bolniki navežejo stiki, da se organizira medsebojna pomoč in da se bolniki iz iste župnije med seboj povežejo. S tem naj bi bolnike bolj vključili v delo po župnijah in premagali stigmatizacijo. "K maši ne grem v domačo vas. Dostop do cerkve je težaven. V resnici mi je nerodno. Tudi v sosednjo vas ne bi maral iti k maši. Ljudje me vse preveč poznajo. Ves čas bi gledali vame in to me moti. Ne bi bil prav pri maši, ampak bi komaj čakal, da pobegnem. Človeka moti, če ga le preveč presojajo, zlasti s sočutjem" (Branko Jan, *Vstani in hodi*, Ljubljana, 1984 - pogovor z bolnikom).

2.1.7. Vsakoletno romanje bolnikov in invalidov na Brezje

Prvo romanje je bilo leta 1969 in se ga je udeležilo 350 bolnikov, pozneje pa vsako leto več, sedaj jih je tudi več kot 10 tisoč. Namen romanja je iskanje božje tolažbe, srečanje bolnikov in vzpostavljanje novih znanstev med njimi. Tudi zdravi naj bi občutili svoje dolžnosti do bolnikov.

2.1.8. Slovenska romanja v Lurd

Lurd je kraj, kjer ljudje iščejo življensko moč, vero, tolažbo in zdravlje. Na prvem romanju leta 1970 je bilo 1.600 Slovencev, od tega 55 huje bolnih, 166 lažje in 13 slepih. Vsako leto ga obišče več kot 3 milione ljudi, od tega več deset tisoč hudo bolnih. "Lurd doživiš samo ob bolnikih (...) Lurd je srečanje ljudi iz vsega sveta - tu smo si vsi enaki, zdravi in bolni, beli in črni, vsi narodi - vsi smo otroci božji" (Branko Jan, *Vstani in hodi*, Ljubljana, 1984).

2.1.9. Duhovni vikendi za prizadete

To so tridnevna srečanja bolnikov in zdravih (zdravi so potrebni za fizično pomoč bolnim). Prvo tako srečanje v drugi Jugoslaviji je bilo leta 1973 v Trsteniku, zadnja leta pa je približno po pet srečanj letno. Bolniki, ki pridejo na duhovna srečanja, so si v marsičem različni. Izmenjavajo si izkušnje in se povezujejo.

2.1.10. Verouk za govorno in slušno prizadete

V Ljubljani je verouk za govorno in slušno prizadete organiziran v župniji Sv. Cirila in Metoda, Kuzmičeva 6 (za Bežigradom), verouk pa je organiziran tudi v Mariboru in v Portorožu. Pričeli so leta 1970.

2.1.11. Materinski dom Svete Eme

Dom je namenjen izključno materam-trpinčenim, nosečnicam, ženam, ki bi otroka rade le rodile in ga potem dale v posvojitev, in materam, ki so zaradi

neugodnih življenskih razmer ostale brez stanovanja. Pobudo za dom sta dala Imre Jerebic z ženo Lidijo (oba sta socialna delavca), najprej v okviru centra za socialno delo, ker pa le ta ni imel denarja, sta se obrnila na Karitas. Sredstva so prispevale vse tri škofijske karitas in Slovenska Karitas, nadškof Šuštar, Rdeči križ, socialna služba in drugi. Polovico denarja je darovalo duhovno gibanje Prenova. Dne 15. 12. 1990 je nadškof dr. Alojzij Šuštar blagoslovil materinski dom Sv. Eme.

Kapaciteta doma je za 10 mater. Vsaka ima sobo, skupaj z otrokom, ostali prostori so skupni. Za hrano prispevajo posebej in si same tudi kuhajo. Za dom skrbijo same oskrbovanke. V domu naj bi ostale eno leto, ko naj bi se osamosvojile. Vzdržujejo se iz oskrbnin in prostovoljnih prispevkov, pri delu pa jih pomagajo tudi prostovoljci (zdravniki, babica, delovna terapevtka, socialni delavec in študenti).

2.1.12. Betanija

Zamišljena je bila kot svetovalnica, kot družinski pastoralni center za verne ljudi v stiski in take, ki bi želeli višjo kvaliteto življenja. Opravljalo naj bi splošno svetovalno delo z zakonskimi pari in z družinami (če ima pubertetnik težave s starši in nasprotno). Pozneje se je pokazala potreba po delu z mladimi, starejšimi, samskimi, vdovami, vdovci, ki zaradi poroke iščejo verske partnerje. To dejavnost opravljajo od leta 1990, sicer pa so pričeli z delom leta 1985.

S fanti in dekleti, ki iščejo verne partnerje, se najprej individualno pogovorijo, potem pa jih razvrstijo v skupine, znotraj katerih si sami poiščejo partnerje. Ta program traja dve leti.

Občasno - ob vikendih - organizirajo duhovne vaje - spoznavni seminar, kjer imajo fantje in dekleta priložnost, da se v manjših skupinah med seboj pogovarjajo in s tem bolj spoznajo. "Spoznavne" skupine delujejo sedaj v Ljubljani, Mariboru, Celju, na Gorenjskem, potrebe pa so tudi na Primorskem in Dolenjskem.

Med iskanci je (približno) ena tretjina kmetov in ena tretjina vdov in vdovcev. Največ jih je starih okoli 30 let, oglašajo pa se tudi mlajši. Dekleta imajo večinoma srednjo in višjo izobrazbo, fantje pa poklicno. Intelektualcev je malo.

Svetovalno delo pri iskanju partnerja vodi Marija Maučec-Suša, diplomirana teologinja.

Uvajanje v naravno uravnavanje rojstev vodijo dr. Kunstelj, dr. Kušarjeva in dr. Klinarjeva. Delo poteka v skupini, po potrebi pa tudi z enim parom. Lahko so poročeni ali neporočeni.

Delo z žalujočimi vodita dr. Klevišarjeva in dr. Krašovec - psihiater. Tu se srečujejo ljudje, ki so koga izgubili (smrt svojca, ločitev od partnerja). Srečujejo se dvakrat mesečno.

Z alkoholiki se ne ukvarjajo, dogovorjeni pa so z dr. Jožetom Ramovšem, ki jih prevzame v obravnavo. Vzdržujejo se iz prostovoljnih prispevkov. Prispevke dajejo tudi politične stranke.

Sedež Betanije je na Ciril Metodovem trgu 7 v Ljubljani.

2.1.13. Vzgoja mladih za karitativno delo

Če povzamemo po Pavlu Jakopu, enemu najeminentnejših karitativev katoliške cerkve na Slovenskem, ki se ukvarja z mladino (pater Pavle Jakob - Vzgoja

mladih za karitativno delo, seminar na teološki fakulteti, 27. 10. 1990), imamo svojo družbeno stvarnost s socialno revščino, duševno in duhovno stisko, stehniziranimi odnosi, strahom pred vojno in onesnaženim okoljem. Vse to je izziv in možnost za mlade. Vzgajati mlade za karitativno delo pomeni osvetljevati jim ta področja in jih neposredno usmerjati

- k vrstnikom, ki so v stiski, osamljeni, obupani ali v materialnih težavah,
- k ostarelim za pomoč pri premagovanju fizične in duševne nemoči, revščine, osamljenosti in odvečnosti,
- k alkoholikom, narkomanom, obolelim z aidsom, brezposelnim in spolno drugače usmerjenim,
- v bolnišnice, invalidske domove in domove za ostarele, v umobolnice, zapore, da tja prenašajo dokaze pričevanja krščanskega življenjskega sloga,
- k soustvarjanju vzgojnih programov,
- tja, kjer se uničujejo možnosti za življenje, se oskrunja narava, da protestirajo,
- tja, kjer teptajo človekove pravice,
- k solidarnemu zavzemanju za mir,
- da bi v javnosti temu, kar vidijo in slišijo ter doživljajo, oporekali in pomagali vzpostavljati socialnomoralno življenje z jasnim opominom k spreobrnitvi za vesti celotne družbe.

2.1.13.1. Servis dobrote mladih

Ustanovljen je bil marca 1989 v okviru Zveze socialistične mladine Slovenije. Ustanovil ga je pater Pavle Jakob, župnik v župniji Sv. Frančiška v Šiški v Ljubljani. Sedež je na Verovškovi 38 v Šiški. V letu 1991 so imeli 110 članov. Vsak član ima člansko izkaznico s sliko, osebnimi podatki in imenom osebe, ki ji pomaga. Pomoč je namenjena ostarelim, pa tudi mladim. V načrtu imajo postavitev kontejnerjev za klošarje na samostanskem vrtu v Šiški. V njih bi klošarji prespali, zjutraj pa bi jim ponudili topel zajtrk.

V spisu *Kdo smo in kaj delamo* piše med drugim:

“Servis dobrote mladih (SDM) nudi pomoč v dveh smereh:

- ostarelim, ki so prepuščeni samim sebi smo pripravljani pospravljati stanovanja, kaj manjšega postoriti, prinesiti kurjavo, živila iz trgovine, jim postreči v času lažje bolezni, jih spremljati na sprehodu, na kakšno kulturno prireditev, k maši in nenazadnje človeško poklepetati z njimi na domu ali v domovih za ostarele, kjer bi to željo kdo izmed njih izrazil,

- SDM bo skušal pomagati in organizirati pomoč tudi med mladimi samimi in sicer pri iskanju sob, zaposlitev, pomoč pri študiju, v preprečevanju socialno indiciranih splavov, pa tudi pomoč v lažjih duhovnih in duševnih stiskah, dvomih, iskanjih...”

Naprej izvemo, da sta upravičena fizična pomoč in pozornost brezplačni, imajo pa tudi skupni sklad za denarno pomoč, v katerega prispevajo verniki in občani, ki so pripravljani na ta način sodelovati.

2.1.13.2. Karitativni krožek bogoslovcev

Deluje približno 10 let. Sedež ima v semenišču v Ljubljani. Vodijo ga študenti 2. letnika bogoslovja, v njem pa lahko študent sodeluje ves čas študija.

Obiskujejo ostarele na domovih in jim pomagajo pri opravilih, obiskujejo domove starejših občanov (tudi dom za ostarele duhovnike, kjer vodijo molitve), opravljajo denarne akcije (zbirajo prispevke ob naravnih nesrečah) in se ukvarjajo tudi s klošarji.

Na semenišču deluje *misijonski krožek*.

2.1.13.3. Skavtizem

Ustanovitelj skavtizma je Anglež Robert Baden-Powel (1857-1941), konjiški častnik. Med svojim službovanjem v Indiji je napisal knjigo *Aids to Scouting* (Pomožna knjiga za ogledniško službo), ki je vzbudila zanimanje dečkov, zato se je odločil, da se posveti skavtizmu.

Leta 1907 je z 22 dečki preživel 25 dni na otoku Brownsea v Rokavskem zalivu, kar šteje za prvi skavtski tabor, 15. julij 1907 pa za dan ustanovitve skavtske organizacije.

Prvotno so bili v skavte zajeti le fantje od 12. do 18. leta starosti, leta 1913 je ustanovil volčiče (od 7 do 12 let), leta 1917 pa še roverje (starejše od 18 let).

Organizirani so v vode (6 do 7 skavtov) in čete (3 do 5 vodov), glede na starost pa so:

- volčiči in veverice (7-11 let),
- izvidniki in vodnice (11-16 let),
- noviciat, v katerega se lahko vključijo tudi tisti, ki se prvič srečujejo s skavtizmom (16-17 let),
- roverji in popotnice (17-21 let).

Tisti, ki se tudi vnaprej odločijo za skavtizem, podpišejo listino KLANA.

Od leta 1912 se skavti vsako četrto leto srečajo v drugem kraju. Srečanje se imenuje jamboree. Skavtske organizacije so priznane v več kot 150 državah in imajo 16 milijonov članov.

Svetovna skavtska organizacija The World Organisation of the Scout Movement - WOMS ima sedež v Ženevi. V vsaki državi je priznana le ena skavtska organizacija, več organizacij v eni državi pa je lahko združenih v zvezo.

Predsedujoči organ WOMS je svetovna konferenca, ki se sestaja vsake tri leta, izvršilni organ pa je Svetovni skavtski komite, sestavljen iz voljenih prostovoljcev. Sekretariat gibanja nadzira državne organizacije in pet področnih uradov (v Kostariki, Egiptu, Keniji, na Filipinih in v Švici).

Temeljne ideje skavtizma so podane v knjigi *Vodenje, organizacija in pravila* (1911).

Namen je "spodbujati fizični, duševni in duhovni razvoj mladih ljudi, tako da bodo imeli svoje mesto v družbi in bodo koristni".

Metoda za doseg cilja je "zagotavljanje prijetnega in privlačnega sistema za usposabljanje, ki temelji na skavtskih zakonih in obljubi in ga uresničujejo izkušeni odrasli".

Kakšna so pričakovanja skavta od skavtizma?

Hoče akcijo in pustolovsko akcijo.

Potrebuje dosežke, junaštvo, občutek pripadnosti in zabavo.

Dobi priložnost služiti. Ideja služenja bližnjemu je osnovna poteza skavtske države.

Skavtizmu je življenje v naravi sredstvo in ne cilj.

Skavtska obljuba in skavtski zakoni sta osnovni ločnici, ki ločujeta skavtizem od podobnih organizacij.

Obljuba veric in volčičev se glasi: "Pri svoji časti obljubljam, da bom imel rad bližnjega in Boga, domovino in starše, da bom vsak dan naredil dobro delo in da bom izpolnjeval zakone volčičev in veric".

Obljuba ostalih skavtov pa glasi: "Pri svoji časti obljubljam, da bom z božjo pomočjo vestno služil Bogu in domovini, pomagal bližnjemu in izpolnjeval skavtske zakone".

Obljuba naj bi v mladem človeku vzbudila občutek za čast in posega globoko v etično sfero posameznika. Sestavina je tudi posredovanje znanja o veri, kateri skavt pripada, zato so skavti tudi ljudje, muslimani, budisti, ateisti, kristjani, hindujci in drugi.

Skavtski zakoni:

Skavt (skavtinja):

- si šteje v čast, da si pridobi zaupanje,
- je zvest Bogu in domovini,
- pomaga bližnjemu in naredi vsak dan vsaj eno dobro delo,
- je prijatelj vsakomur in vsem skavtom brat,
- je plemenit,
- spoštuje naravo in vidi v njej dobro delo,
- uboga svoje starše in predstojnike in vestno opravlja svoje dolžnosti,
- je vztrajen in pogumen v težavah,
- je delaven in varčen,
- je čist v mislih, besedah in dejanjih.

Skavtizem na Slovenskem

Prve skavtske skupine na Slovenskem so nastale leta 1910, uradno pa se za začetek šteje leto 1922. Prvi tabor slovenskih skavtov je bil leta 1923 v Kamniški Bistrici. Sprva so bili člani iz liberalnih družin, pozneje pa se je skavtizem razširil na katoliško usmerjeno mladino. Politično niso bili vezani na nobeno stranko. Organizacija je prenehala delovati ob začetku 2. sv. vojne.

Leta 1951 je bilo ustanovljeno Združenje (danes Zveza) tabornikov Slovenije. Na ustanovitvi so sodelovali tudi predvojni skavti in gozdovniki. Zaradi prevelikih ideoloških in vsebinskih razlik se niso vključili v svetovno skavtsko zvezo. Pač pa so se slovenski skavti dokaj dobro organizirali v tujini (Argentina, Kanada, Italija, Avstrija), kjer so imeli pomembno vlogo pri ohranjanju slovenstva.

Leta 1987 so se (na pobudo Petra Lovšina) prvi trije slovenski skavti v Gorici zaobljubili kot slovenski skavti, sedaj jih je okoli 300, ki so včlanjeni v Zvezo slovenskih katoliških skavtov in skavtinj.

Na karitativnem področju delujejo s starejšimi občani, 47 skavtov pa se je udeležilo potovalnega tabora v Ljubnem, kjer so pomagali ob katastrofalnih poplavih leta 1990.

2.1.14. Katoliški verski tisk in Karitas

Kljub prepovedi karitativne dejavnosti je komunistična oblast deloma tolerirala karitativne akcije verskega tiska, res pa je, da je prihajalo do uradnih preiskav uredništev in kazenskih pregonov zoper urednike zaradi nedovoljenega udejstvovanja na karitativnem področju.

2.1.14.1. Družina

Izhaja od leta 1952. Sedež ima na Trubarjevi v Ljubljani. Vodila je dve veliki socialni akciji - *Lačni otrok* in *Kronika dobrega*.

2.1.14.1.1. Fond Lačni otrok (fond Gladno dijete)

Glej mednarodne karitativne organizacije.

2.1.14.1.2. Kronika dobrega

To je bila dejavnost, ki je nastala kot protiutež črnim kronikam v časopisih. Ljudje so se na Kroniko dobro odzvali - nekateri so pomoč ponujali, drugi so zanjo prosili. Tako se je zbralo pet prostovoljk, ki so enkrat tedensko dežurale in skušale usklajevati ponudbe in povpraševanje. Interesenti so se lahko odzivali osebno ali po telefonu. Kronika je sčasoma postala del dobro organizirane karitativne dejavnosti katoliške cerkve na Slovenskem.

2.1.14.2. Ognjišče

Ognjišče izhaja od leta 1965 v Kopru, Trg revolucije 11. Vse kaže, da je Ognjišče najpomembnejši vir sedanje Slovenske Karitas, sicer pa pojdimo po vrsti:

2.1.14.2.1. Poštni predal dobrote

Predhodnica Poštnega predala dobrote je bila rubrika *Izberite si naslov*, ki je izhajala od januarja 1967 do septembra istega leta, ko se je preimenovala v *Poštni predal dobrote*. Zgledovali so se po rubriki v Glasu Koncila *Tko je moj bližnji*.

Poštni predal dobrote so *delili na tri dele*, in sicer:

- dopisovanje,
- Sklad Antona Vovka in
- Most prijateljstva.

Avgusta 1970 je bila uvedena rubrika *Naš misijon*.

Od leta 1973 deluje *Pisarna* na Teološki fakulteti, ki se ukvarja s karitativnim delom.

Leta 1982 je Predal dobrote sprejel statut in se vključil v *Caritas internationalis*.

Leta 1990 se je Poštni predal dobrote tudi formalno preimenoval v *Slovensko Karitas*.

Sprva se je Poštni predal dobrote ukvarjal z zbiranjem denarja, oblačil in drugih stvari, sedaj pa se ukvarja le še z zbiranjem denarja, drugi, Sklad Antona Vovka, je deloval po načelu - denar, ki ti ni nujno potreben, ni tvoj, ampak tvojega

bližnjega. Leta 1968 je bil sklad prepovedan, urednik in sourednika pa kaznovana, zato se je sklad preimenoval v rubriko Pripravljeni so pomagati.

Rubrika Naš misijon je bila namenjena zbiranju sredstev za misijone, zlasti za Kosovo. Pozneje je bila v Ljubljani ustanovljena veroučna študentska skupina, v Izoli pa skupina odraslih, ki je pripravljala pakete za južne kraje. Največ materiala je odpremila Pisarna v Ljubljani, katere glavna naloga je bila karitativno delo (zbiranje, sortiranje in razpošiljanje različnega materiala).

Na pobudo dr. Alojzija Šuštarja je Predal dobrote sprejel svoj statut in se vključil v Caritas Internationalis. O tem se ni pisalo, ker je bila karitativna dejavnost cerkve še zakonsko prepovedana.

2.1.14.3. Prijatelj

List Prijatelj je začel redno izhajati leta 1969, namenjen pa je bolnikom. Sedež uredništva je na Maistrovi 2 v Ljubljani. Sprva je izhajal štirikrat letno, od leta 1974 pa je dvomesečnik.

Namen lista je bil opredeljen na prvi seji uredništva leta 1969:

- posveča skrb bolnikom, posebej težko bolnim,
- s pisanjem naj v glavnem sodelujejo bolniki,
- postopoma naj bralcem odkriva smisel trpljenja (s krščanskega vidika),
- bolnike, ki se čutijo nekoristne in izpostavljene, naj bi vključevali v apostolat.

Občasno za list pišejo tudi školje.

Že pred vojno je izhajal v Ponikvah list Samarijan (s prvotnim nazivom Prijatelj bolnikov), ki je imel opredeljen namen v podnaslovu: "List za bolnike in za vse, ki hočejo lajšati trpečemu človeku dušno in telesno gorje". Izhajal je šestkrat letno in je imel naklado 20 do 34 tisoč izvodov.

2.1.14.4. Sodelavci v ljubezni

Je edini verski list pri nas, namenjen slepim in slabovidnim, in je pisan v Braillovi pisavi. Ustanovila ga je Cvetka Kufal, ki je tudi sama slepa. List izhaja od leta 1972, štirikrat letno v 65 izvodih.

2.2. Karitativna dejavnost drugih verskih skupnosti v Ljubljani

Na območju Slovenije delujejo naslednje verske skupnosti (poleg Rimskokatoliške cerkve):

1. Evangeličanska cerkev
2. Slovenska starokatoliška cerkev
3. Jevrejska (židovska) občina Ljubljana
4. Krščanska adventistična cerkev
5. Baptistična verska skupnost
6. Kristusova binkoštna cerkev
7. Krščanska verska skupnost Jehovih prič
8. Islamska verska skupnost
9. Srbska pravoslavna cerkev
10. Novoapostolska cerkev

11. Svobodna cerkev
12. Skupnost za zavest Krišne
13. Kristusova cerkev Bratov
14. Svobodno katoliška cerkev
15. Bela Gnostična cerkev (EGA)
16. Mednarodna šola Rožnega Križa.

V tem sestavku bodo obravnavane samo tiste verske skupnosti, ki delujejo na območju Ljubljane, ker je bila naloga, iz katere črpamo podatke, narejena v Ljubljani.

2.2.1. Evangelistična cerkev

Sedež ima v Murski Soboti, sedež ljubljanske župnije pa je na Gosposvetski cesti 9. Na Slovenskem deluje od 16. stoletja. Za ustanovitelja velja Primož Trubar.

Pred vojno so imeli dobro razvite karitativne dejavnosti. S karitativno dejavnostjo se je ukvarjalo zlasti njihovo žensko društvo (vrtec). Leta 1946 je država zaplenila cerkev skupaj z župniščem, leta 1953 pa so jim ponovno dovolili opravljati božjo službo, s pogojem, da sami vzdržujejo cerkev in plačujejo najemnino. Karitativna dejavnost jim je bila prepovedana. V Sloveniji je 25 tisoč njihovih vernikov.

V Sloveniji je 13 župnij (11 v Prekmurju in po ena v Ljubljani in Mariboru).

Cerkve so povezane s Svetovno Luteransko zvezo s sedežem v Ženevi. Slovenski duhovniki se izobražujejo v tujini. Duhovnice lahko postanejo tudi ženske (v Sloveniji je ena).

Njihova karitativna dejavnost se nanaša na mladino, ostarele in brezdomce. Mladi se največkrat obračajo nanje v duševnih stiskah. Ustanovili so *Žensko društvo*, ki se ukvarja z obiski bolnikov po bolnicah in domovih za ostarele ter z zbiranjem oblačil in drugega materiala. V delo so pritegnili tudi mlade. Brezdomce oskrbujejo s hrano in obleko. Pri njih se oglašajo tudi azilanti, ki prosijo za denar in prenočišča. Načrtujejo ponovno odprtje otroškega vrtca. Znova so se začeli ukvarjati s karitativnim delom po zaporih. Sodelujejo samo z Rdečim križem (na področju karitativnega dela). S karitativnim delom se ukvarjajo predvsem bolje situirani verniki.

2.2.2. Slovenska starokatoliška cerkev

Sedež ima v Ljubljani, na Trgu francoske revolucije 1. Nastala je kot posledica neenotnosti I. vaticanskega koncila 1869/70. Po razglasitvi papeževe nezmotljivosti je več škofov zapustilo Rimskokatoliško in ustanovilo Starokatoliško cerkev. V Avstroogrski je delovala samo na območjih, ki so bila pod Avstrijo. Leta 1938 je bilo v Sloveniji in na Hrvaškem 150 tisoč vernikov. Zaradi pomanjkanja duhovnikov se je število vernikov na Slovenskem skrčilo na okoli 500. To so skoraj izključno stari ljudje in se s karitativno dejavnostjo ne morejo ukvarjati.

2.2.3. Jevrejska (židovska) občina v Ljubljani

Sedež ima v Ljubljani, na Resljevi 6.

So zelo majhna skupnost. Na karitativnem področju podpirajo šibke vernike, drugih podatkov pa ni bilo mogoče dobiti.

2.2.4. Krščanska adventistična cerkev

Sedež ima na Njogoševi 15 v Ljubljani.

V Sloveniji je začela delovati v letih 1919-1920. Razširila se je z Dunaja, Budimpešte in iz Švice. Registrirani so bili kot Dobrovoljno samaritansko društvo. Njihova osnovna dejavnost je bila služba Bogu, oznanjanje evangelija, karitativno delovanje (zbiranje denarja in stvari, šivanje oblačil za sirotišnice). Pomoč je bila namenjena vsem ljudem, ne glede na versko pripadnost. Po vojni je bilo karitativno delovanje prepovedano, več duhovnikov pa je bilo zaprtih.

Osnova adventistične cerkve so cerkvena okrožja. V Sloveniji so štiri, sedeži pa so v Ljubljani, Mariboru, Celju in Murski Soboti. Ljubljansko okrožje zajema osrednji in zahodni del Slovenije. Več okrožij tvori cerkveno področje. Slovenija in Hrvaška sestavljata eno cerkveno področje s sedežem v Zagrebu.

Več področij tvori unijo, več unij pa divizijo. Vseh divizij je 11. Povezane so v Generalno konferenco adventistov.

Vsaka krajevna cerkev ima svojega starešino. Po drugi izvolitvi lahko starešina opravlja verske obrede kot duhovnik, le da je njegovo delo brezplačno in ga lahko opravlja samo v svoji cerkvi. Duhovnike premeščajo vsake 4-6 let.

Duhovniki se šolajo v Maruševcu, kjer lahko dosežejo višjo stopnjo. Študirajo lahko tudi ženske, ne morejo pa postati duhovnice. Drugo stopnjo lahko dosežejo v tujini (Anglija, Francija in Nemčija).

Karitativno delovanje:

- Organizirajo time zdravnikov, ki izvajajo predavanja in seminarje za odvajanje od kajenja, mamil in alkohola. Adventistom je prepovedano kajenje, uživanje alkoholnih pijač, prave kave in mamil.

- Zadnja leta organizirajo javna predavanja in koncerte, katerih dohodek gre v dobrodelne namene.

- V Ljubljani deluje skupina mladih, ki obiskujejo bolnike po bolnišnicah in domovih za ostarele.

- Zbirajo denar in materialno pomoč ob raznih nesrečah.

- Cerkev sama skrbi za svoje vernike.

Gospod Pleško, s katerim sta se pogovarjali avtorici diplomske naloge, pravi, da ni nobenega adventista, ki bi prosil za socialno pomoč. Svoje vernike učijo, kako živeti, da ne bi bili reveži. Pomoč nudijo vsem ljudem, ne glede na veroizpoved. S tem se sistematično ukvarja njihova mednarodna karitativna organizacija ADRA (glej mednarodne karitativne organizacije).

Ker so v neposredni bližini Kliničnega centra, se k njim oglašajo odpuščeni bolniki, potrebni pomoči.

Pri delu se povezujejo z Rdečim križem in drugimi organizacijami. V Sloveniji je okoli 5 tisoč vernikov - štejejo le odrasli, saj otroke krstijo šele s 14 letom.

Slovenija ima posebnega tajnika, gospoda Rafaela Bauerja.

2.2.5. Baptistična verska skupnost

Sedež je v Ljubljani, Opekarska 18.

Na Slovenskem deluje od leta 1923-1924. Prvotno je delovala v okviru protestantizma.

Število vernikov se giblje od 150-300.

Od svojih vernikov zahtevajo določen način življenja (prepoved pitja alkoholnih pijač in kajenja, zakonskih zvez ne ločujejo). Za prekrške imajo tri stopnje opominov, nato se vernik izključi iz verske skupnosti. Člani se med seboj imenujejo bratje in sestre. Enkrat mesečno prirejajo agape - večerje za člane lastne verske skupnosti.

Lokalne cerkve so združene v okrožje baptističnih cerkva. V Sloveniji je 6 okrožij s sedeži v Ljubljani, Kranju, Javorniku, Trbovljah, Mariboru in Murski Soboti. Obstajajo še tri misijonske postaje v Borovnici, Idriji in Velenju. Misijonske postaje se ustanovijo tam, kjer živijo baptisti, vendar jih je premalo, da bi imeli lastno cerkev.

Okrožja so združena v Zvezo baptističnih cerkva Jugoslavije, ki je članica Mednarodne svetovne zveze baptistov s sedežem v Washingtonu. Vsaka lokalna cerkev odgovarja zase. Pastor ima določeno število cerkva in povezuje posvetno in cerkveno oblast. Vsaka lokalna cerkev ima starešinstvo, ki je odgovorno za socialne probleme.

Pastorji se izobražujejo na višji stopnji na višji teološki šoli v Novem Sadu in na univerzi v Zagrebu. Študirajo lahko tudi ženske, ne morejo pa postati pastorki.

Karitativno delo:

- Zbirajo oblačila in jih dajejo na Rdeči križ.
- Nanje se obračajo brezposelni za pomoč v hrani, obleki in denarju. Vse prosilce najprej preverijo,

- Enkrat letno imajo po vseh baptističnih cerkvah dan onemoglih.

Takrat zbirajo kolekto (prostovoljni denarni prispevki), namenjeno onemoglim. Prispevke pošiljajo tudi prek Rdečega križa. Izhajajo iz načel, da je cerkev dolžna skrbeti za onemogle in jim nuditi finančno in praktično pomoč.

- Nanje se pogosto obračajo ljudje v duševnih stiskah. V načrtu imajo postavitev telefonskega klica v sili.

- S karitativnim delom se poleg pastora in starešinstva ukvarjajo tudi verniki. Vsak član cerkve je zadolžen za določeno dejavnost, ki mu najbolj ustreza. Otroke vzgajajo v odprtosti in pripravljenosti pomagati drugim.

- Pri karitativnem delu sodelujejo z Rdečim križem. Svoje mednarodne karitativne organizacije nimajo, je pa to ena od funkcij Svetovne zveze baptistov.

Po vojni s karitativnim delom niso imeli težav, ker so delali diskretno. Priznanje družbe se jim nikoli ni zdelo pomembno.

2.2.6. Kristusova binkoštna cerkev

Sedež ima v Murski Soboti, tajništvo pa v Ljubljani na Celovski 70. Nastala je v drugi polovici 19. stoletja v ZDA. Na Slovenskem se je gibanje pojavilo leta 1933 v Prekmurju, ko se je Jožef Novak, pionir binkoštnega gibanja pri nas, srečal z binkoštnim misijonarjem E. W. Mihokom. Od tod se je gibanje razširilo po Prekmurju in Sloveniji. Danes je v Sloveniji okoli tisoč binkoštnih vernikov. So ena najhitreje rastočih verskih skupnosti na svetu. Krščujejo samo odrasle, zato so lahko tudi verniki samo odrasli.

V Sloveniji je 13 binkoštnih skupnosti, ki so urejene kot cerkve: Murska

Sobota, Nuskova, Veščica, Ženavlje, Vadarci, Fokovci, Maribor, Novo mesto, Ljubljana, Bled, Voličina, Koper in Portorož.

Med seboj so povezane v binkoštno cerkve Slovenije, na višji ravni pa v KBC v Jugoslaviji.

Za šolanje duhovnikov imajo v Zagrebu triletni teološki inštitut, v Osijeku pa štiriletno Evangelijsko teološko fakulteto.

Karitativno delo:

- Organizirajo zbiranje oblačil, hrane in denarja. V južnih krajih se neposredno povezujejo s svojimi sodelavci, od katerih dobijo naslove in prek sodelavcev neposredno pošiljajo potrebnim zbrana sredstva. Pomoč pošiljajo v druge kraje bivše Jugoslavije, pa tudi v druge države.

- Finančno podpirajo študente teologije.

- Nanje se obračajo ljudje z družinskimi težavami in pri njih iščejo duhovno pomoč.

- Svoje mednarodne karitativne organizacije nimajo, sicer pa se s karitativnimi akcijami ukvarja pastor in verniki.

2.2.7. Krščanska verska skupnost Jehovih prič

V Ljubljani imajo sedež na Vidmarjevi 6.

V Sloveniji so začeli delovati pred drugo sv. vojno, najprej v Mariboru, kamor se je gibanje razširilo iz Avstrije.

Do leta 1953 je bilo njihovo gibanje prepovedano.

Glavni sedež je v Brooklynu, New York. Svoje "podružnice" imenujejo Biblijske hiše. V Jugoslaviji imajo Biblijsko hišo v Zagrebu. Hiše, v katerih se zbirajo pri verskih predavanjih, imenujejo Kraljeve dvorane. V Sloveniji so v naslednjih krajih: Jesenice, Kranj, Ljubljana, Nova Gorica, Koper, Kočevje, Litija, Trobvlje, Sevnica, Hrastnik, Brestanica, Brežice, Celje, Maribor, Ptuj, Murska Sobota, Dravograd. V Sloveniji imajo okrog 1500 vernikov.

Šol nimajo. Izobražujejo se na osnovi biblije, literature in tečajev. Svoje voditelje imenujejo starešine, ki so izključno moški. Pogoji, da nekdo postane starešina, so navedeni v Bibliji.

Njihova karitativna dejavnost je v oznanjevanju vesti o božjem kraljestvu. Ljudem pomagajo predvsem v duhovnem pogledu.

Izdajajo glasilo Stražni stolp.

2.2.8. Islamska verska skupnost

Sedež je na Grablovičevi 14 v Ljubljani.

Na Slovenskem delujejo od leta 1980, ko so kupili hišo, v kateri imajo sedež in molilnico. Potreba po tem se je pokazala z množičnim prihodom Muslimanov v Slovenijo.

Verskih obredov se udeležuje okoli 300 vernikov.

Osnovna organizacija islamske skupnosti so odbori. V Sloveniji sta odbora v Ljubljani in na Jesenicah. Odbori se združujejo v republiške sabore - Mešihade. Enega sestavlja Hrvaška skupaj s Slovenijo.

Republiški sabori so združeni v vrhovni sabor pod vodstvom Reisa, prvega

človeka na čelu Islamske skupnosti. Sedež imajo v Sarajevu. Duhovniki se po osnovni šoli izobražujejo na islamskih srednjih šolah - medresah. Najpomembnejša je Gazi Husrevbegova medresa v Sarajevu. Imajo tudi žensko medreso v Zagrebu. Šolanje traja 5 let. Vsako leto podelijo nekaj štipendij za študij na najvišji islamski univerzi v Kairu. Ženske ne morejo postati duhovnice.

Karitativno delo islamske skupnosti je pičlo, ker nimajo sredstev. Njihovi verniki so v Sloveniji v glavnem na začasnem delu. Pomoči ne odrekajo, saj Koran obvezuje vernika k družbeni solidarnosti - ljudje naj bi dali 10% svojih dohodkov v dobrodelne namene, vendar je ta zakon med verniki že pozabljen.

2.2.9. Srbska pravoslavna cerkev

V Ljubljani ima sedež na Župančičevi 11.

Začetki njihovega delovanja na Slovenskem segajo v 16. stoletje, ko se je pričelo priseljivanje Uskokov v Belo Krajino. V Ljubljani so začeli delovati med svetovnjima vojnoma. Med leti 1920 in 1930 so zgradili svojo cerkev.

V Sloveniji je 8 parohij s sedeži v Ljubljani, Celju, Mariboru, Kranju, Kopru, Novem mestu, Novi Gorici in Ajdovščini.

Več parohij tvori eparhijo. Ljubljanska parohija spada v zagrebško-ljubljansko eparhijo s sedežem v Zagrebu. Vrh vodstvo je v Beogradu.

Za izobraževanje duhovnikov imajo v Jugoslaviji 4 bogoslovne šole. Šolanje traja 5 let. Fakulteto imajo v Beogradu, podiplomski študij pa v tujini.

Karitativno delovanje

Pred drugo sv. vojno je bilo njihovo karitativno delovanje v jugoslovanskem merilu zelo razvito. Imeli so dobrodelna društva, ki so imela pregled nad socialno problematiko. Upravljala so več fondov. Po vojni so bili fondi zaplenjeni, cerkvi pa je bilo karitativno delovanje prepovedano. Izjemo so oblasti naredile pri častnih sestrah, ki so lahko delale v bolnišnicah.

Slovenske oblasti so tolerirale pomoč pravoslavne cerkve ob poplavah l. 1990. Paroh Bošković je organiziral zbiranje denarja in ga osebno nesel v Luče. Nanje se najpogosteje obračajo ljudje iz drugih republik zaradi zaposlitve. Pomoč nudijo vsem, ne glede na narodnost in versko pripadnost.

2.2.10. Svobodna katoliška cerkev

Njen sedež je na Linhartovi 64 v Ljubljani. Zvedeli smo, da se njihova cerkev ne ukvarja z nikakršnimi karitativnimi dejavnostmi, temveč izključno z božjo službo.

2.3. Mednarodne karitativne organizacije

Med najpomembnejše mednarodne karitativne organizacije spadajo:

1. Caritas internationalis - Mednarodna Karitas, mednarodna dobrodelna organizacija katoliške cerkve,
2. ADRA (Adventist development and relief agency), Adventistična agencija za pomoč in razvoj (mednarodna dobrodelna organizacija adventistične cerkve),
3. Društvo Gustava Adolfa, mednarodna dobrodelna organizacija za pomoč manjšinskim cerkvam v Evropi,

4. Salvation Army - Vojska rešitve, mednarodna versko socialna organizacija,
5. Mednarodni fond Lačni otrok, Fond Gladno dijete in
6. MIVA - misijonska akcija za vozila.

2.3.1. Caritas internationalis - Mednarodna Karitas (mednarodna dobrodelna organizacija katoliške cerkve)

Karitas kot organizacija se je pojavil v 90. letih prejšnjega stoletja, najprej v Nemčiji, potem v Švici. Caritas Internationalis je bila ustanovljena v 20. letih zlasti zaradi povojne socialne sanacije. Ta organizacija je obstajala do leta 1953, ko je zadnjikrat zasedala v Ženevi. Bila je mednarodna, ni pa imela svetovnih razsežnosti. Bila je bolj privatna ustanova. Po koncu druge sv. vojne se je spet pojavila ideja o mednarodni povezanosti. Pobudo je dal Monsignor Montini, poznejši papež Pavel VI., leta 1950.

Mednarodna Karitas ima sedaj 6 regij: Severno Ameriko, Latinsko Ameriko, Črno Afriko, Bližnji Vzhod, Evropo, Azijo in Oceanijo. Vsaka regija ima svojega predsednika, ki je avtomatično podpredsednik Caritas internationalis.

Mednarodna Karitas je bila ustanovljena leta 1950 in ima sedaj 130 držav članic. Vsaka članica ima narodni odbor, vodstvo pa je v Rimu.

Mednarodna Karitas sodeluje z mednarodnimi organizacijami drugih krščanskih cerkva ter z laičnimi humanitarnimi organizacijami, zlasti z Rdečim križem.

Katoliško organizirana Karitas ne želi monopola nad humanitarnimi organizacijami, pač pa enakopravno sodelovanje.

Za vsako večjo socialno akcijo pošlje Mednarodna Karitas klice za pomoč Narodnim odborom, ki pričnejo zbirati sredstva, vsak na svoj način.

2.3.2. ADRA - Adventistična agencija za pomoč in razvoj (Adventist development and relief agency)

Za območje bivše Jugoslavije je njen sedež v Oroslavju na Hrvaškem. Pri nas ima adventistično karitativno delo že več kot 50-letno tradicijo. Več kot 50 let so karitativno delovali v Dobrodelnem samaritanskem društvu, od 18. 11. 1989 pa opravljajo karitativno dejavnost na osnovi Ustave Krščanske adventistične cerkve z imenom ADRA.

ADRA je nekomercialna dobrodelna organizacija, ki zbira ljudi in podjetja dobre volje v *akciji ADRA - program pomoči bližnjim*.

ADRA ima dvanajstčlanski odbor, ki odloča o pošiljanju pomoči, in štiričlanski nadzorni odbor, ki nadzoruje celotno realizacijo. Delo ADRE je javno. Informacije o vseh akcijah ADRE in poročila o poslovanju so objavljene v biltenu ADRA, ki je javno glasilo, registrirano pri ministrstvu za informacije RS. Sodelavci ADRE ga prejemajo brezplačno.

Na karitativnem področju si ADRA zastavlja naslednje temeljne *cilje*:

- ponujajo najpotrebnejšo pomoč družinam z večjim številom mladoletnih otrok, materam samohranilkam, težkim bolnikom, invalidom, duševno prizadetim osebam ter sorodnim organizacijam v državi in tujini, zlasti po elementarnih nesrečah,
- organizira (ali pomaga pri organizaciji) izobraževalne tečaje (kuharski

tečaji, tečaji gospodinjske ekonomike, hišne nege bolnikov), organizira popularna in aktualna predavanja s področja zdravstva in drugih področij, organizira dobrodelne kulturne prireditve itn.,

- organizira in podpira vse vrste aktivnosti za povečanje osebnega, družbenega, materialnega in duhovnega standarda ljudi,
- na prizadeta območja pošilja ne le materialno pomoč, temveč tudi skupine strokovnjakov (vrtanje vodnjakov, učenje prebivalstva o pridelovanju hrane), gradi šole, klinike in bolnišnice in se trudi izboljšati zdravstveno prosvetljenost.

2.3.3. Društvo Gustava Adolfa, Mednarodna dobrodelna organizacija za pomoč manjšinskim cerkvam v Evropi

Društvo ima sedež v Kolnu v Nemčiji. Ustanovil ga je švedski kralj Gustav Adolf za pomoč manjšinskim cerkvam v Evropi.

Pri nemških vernikih zbira denar, oblačila, knjige in druge stvari in jih pošiljajo v Vzhodno Evropo. V Nemčiji ima ta organizacija tudi šole in domove za ostarele in otroke.

2.3.4. Vojska rešitve - Mednarodna versko-socialna organizacija (Salvation Army)

To je svojevrstno versko gibanje ali versko-socialna organizacija. Leta 1865 jo je ustanovil londonski metodist pastor William Booth (1829-1912). Ker v metodični cerkvi ni našel dovolj razumevanja za uboge, je s svojo ženo začel posebno gibanje in se predal službi revežem, boju proti njihovemu izrabljanju in proti revščini in grehu. Svojo družbo je uredil po vojaškem zgledu in žel velike uspehe. Danes deluje v 75 deželah in šteje dva milijona "vojakov", ki si ne prizadevajo le za gmotno pomoč ubogim, temveč tudi razglašajo Kristusovo oznanilo in potrebo po notranjem spreobrnjenju.

V Vojsko rešitve se lahko vključijo člani katerekoli reformirane cerkve, ne da bi se ločili od nje. Gibanje nima lastnih božjih služb in cerkva. Sestanke prirejajo na prostem, na ulicah in trgih, s pesmijo in godbo, da pritegnejo pozornost. Spoštujejo Sveto pismo, sicer pa se s teologijo ne ukvarjajo posebej, temveč hočejo biti živi pričevalci božjega usmiljenja in ljubezni. Že dalj časa sodelujejo z Eku-menskim svetom cerkva.

2.3.5 Mednarodni fond Lačni otrok (Fond Gladno djete)

Ustanovitelj je ing. Vladimir Paleček, ki je bil hkrati tudi generalni sekretar tega fonda. Ideja se mu je porodila ob hudem potresu na Siciliji. Ker z ženo nista imela ničesar, kar bi lahko podarila, sta se odločila podariti svoja zlata poročna prstana. Izročila sta ju italijanskemu konzulu v Zagrebu, ker pa ju ta ni hotel prodati, sta sklenila, da ju podarita prvemu mlademu paru, ki se bo poročil na porušenem območju. Predsednik sicilske deželne vlade ju je povabil na poroko, kjer sta osebno izročila darilo. Tam se je porodila misel o Lačnem otroku in ustanovitelj se je zaobljubil, da ne bo nosil zlata, dokler ljudje umirajo od lakote. Akcijo je pričel po vrnitvi v domovino. Pripravil je vse dokumente za Fond in napisal Resolucijo, ki so jo podpisale mnoge ugledne osebnosti (vsi predsedniki akademij znanosti, vsi

poglavarji cerkva) in drugi.

Fond je bil ustanovljen leta 1969 s sedežem v Zagrebu.

Leto po ustanovitvi je imel Fond svoje odbore v 8 državah. V njih so delovali mladi ljudje, dijaki in študentje. Zbirali so prostovoljne prispevke in organizirali različne prireditve. Kupovali so hrano in zdravila in jih pošiljali v različne dele sveta, kjer je bila sila (Biafra, Peru in drugam). V Peru so ob katastrofalnem potresu poslali 100 tisoč obrokov hrane. Veliko so jim pomagali prevozniki z brezplačnimi prevozi.

Pri Fondu so sodelovali tudi Slovenci, prek lista Družina in slovenskih misijonarjev. Družina je pri Fondu sodelovala do leta 1973, ko je bil v Sloveniji prepovedan. Kljub prepovedi se je pomoč našim misijonarjem nadaljevala, vendar je hrvaški sekretariat za notranje zadeve Fond razpustil, ker ing. Paleček ni pravočasno sklical občnega zbora (zakon o društvih). Kmalu zatem je ing. Paleček umrl, z njim pa tudi Fond.

2.3.6. Misijonska akcija za vozila (Missionsverkehrs Arbeitsgemeinschaft)

Ustanovljena je bila leta 1927 v Kolnu in je ena najstarejših organizacij za pomoč misijonarjem. Idejo je dal pater Paul Schulte, potem ko je neki misijonar umrl zaradi neprimerne prevoza.

Leta 1949 je bila ustanovljena MIVA v Avstriji. Leta 1954 je znotraj MIVE nastala Akcija treh kraljev (otroci so kot koledniki hodili od hiše do hiše in nabirali denar za vozila). Danes je to največja akcija katoliške cerkve v Avstriji (letno zberejo po 100 milijonov šilingov). Od leta 1960 uporabljajo denar tudi za nakup drugih potrebščin za misijonarje.

Porodila se je tudi *Krištufova akcija*: za vsak prevoženi kilometer groš za misijonski avtomobil. Sedaj na ta način zberejo v Avstriji denarja za okoli 200 avtomobilov. V zadnjem času se ideja širi v Italijo, Švico in Slovenijo.

Zasluge za širjenje akcije v Slovenijo ima Jože Kopeinig, rektor doma katoliške prosvete v Tinjah na Koroškem. V Sloveniji je nastala samostojna akcija MIVA, nadškof pa je za odgovornega zanjo imenoval župnika Staneta Kerina. S prvo nabiralno akcijo leta 1980 so zbrali denar za dva avtomobila, sedaj pa je akcija širša. Vozila, zlasti terenske avtomobile, ki jih pošiljajo misijonarjem (Slonokoščena obala, Papua-Nova Gvineja, Zaire, Zambija, Madagaskar itd).

V 41 letih delovanja je MIVA kupina nad 7000 različnih prevoznih sredstev, med njimi tudi 6 letal, ki so jih sofinancirali z državnimi in drugimi organizacijami. Vsako leto dobijo po tisoč prošenj, uresničijo pa jih 300.

MIVA izdaja list MIVA Brief, ki izhaja enkrat letno za sodelavce MIVE.

Viri in literatura

- Dr. F. BRADAČ, *Latinsko slovenski slovar*. Ljubljana 1966
- J. BRANKO, "Vstani in hodi...". *Dokumenti papeža Janeza Pavla II. bolnikom ter uresničevanje njegove misli v gibanju bratstva bolnikov in invalidov*. Diplomsko naloga; Teološka fakulteta v Ljubljani, 1984
- S. JANEŽIČ, *Ekumenski leksikon*. Mohorjeva družba, Celje 1969
- J. JURANČIČ, *Srbohrvatsko slovenski slovar*. Državna založba Slovenije 1955
- S. GRIZILA, PODBEVŠEK Albina, Božja pomoč stopa iz ilegale. *Jana*, 4. julij 1989
- Katoliško socialna in politična doktrina*. Zbornik zbranih tekstov II. del, Partizanska knjiga 1976
- A. KURI, Caritas - izziv za kristjane. *Družina*, letnik 39, št. 44
- T. KIKELJ, *Raziskovalno poročilo za leto 1985*. VŠSD Ljubljana
- J. KUŠAR, Poslanstvo ljubezni do bližnjega. *Nedeljski dnevnik*, 14. 10. 1990
- M. KUZMIČ, *Ekumenski spisi*. Ljubljana, 1986
- J. LORENCIN, Pomoč bratom in sestram v Romuniji. *Glasnik krščanske adventistične Cerkve* 1990, št. 1
- A. MRKUN, *Krščanska Caritas*. Zagreb 1925
- Nova družbena stvarnost - izziv za Caritas. Seminar na Teološki fakulteti 27. 10. 1990
- P. JAKOP Pavle, *Vzgoja mladih za karitativno delo*
- I. JEREBIČ, *Kako organizirati Caritas v župniji*
- Dr. M. KLEVIŠAR, *Kakšno Caritas želimo*
- Ognjišče* 1967, št. 1: Izberite naslov; 1967, št. 9: Poštni predal dobrote; 1968, št. 7: Poštni predal dobrote; 1968, št. 8: Poštni predal dobrote; 1970, št. 3: Lakoti je ime Biafra; 1970, št. 8: Poštni predal dobrote; 1970, št. 11: Inženir, ki se hori z lakoto; 1989, št. 11: Jean Vanier; 1990, št. 10: MIVA; 1991, št. 1: Slovenska Caritas ob poplavih; Skavti so se izkazali; Kako bo pomagala Caritas; 1991, št. 2: Slovenska Caritas razdelila pomoč; Materinski dom
- Dr. V. OMELKO, Caritas - Kaj je to? Armut hat viele Gesichter. *65 Jahre Kärntner Caritas Verband 1921-1986*
- B. N. PALAC, M. S. KODRIČ, *Redovništvo na Slovenskem*. II. del, Šolske sestre Sv. Frančiška Kristusa Kralja, Teološka fakulteta, Ljubljana 1986
- Poslije 50 godina. *Bilten ADRA* 1990, št. 3

